

ERMENİ SOYKIRIMI MASALI VE TÜRK-ERMENİ DOSTLUĞU

HARUN YAHYA

Osmanlılar Tarafından "Millet-i Sıdika" ünvanına layık görülen Ermeniler, Türklerle Yüzyıllar Boyunca Dostluk İçinde Yaşamışlardır

Geçtiğimiz ay, ABD Temsilciler Meclisi'nde onaylanması çizgiden dönen, sözde Ermeni soykırımı karar tasarısı tartışmalarıyla geçti. Bu kısa dönem içinde Türk ve Ermeni milletlerinin ilişkilerini konu alan çok sayıda yazı yazıldı, tartışmalar yapıldı ve türlü tezler önu sürüldü. Her biri derin bir araştırma konusu olan bu tartışmaların dönüp dolaşıp geldiği nokta ise hep aynı oldu: "Ermeniler asırlar boyunca, önce Selçuklu daha sonra da Osmanlı'nın adil yönetimi altında çok büyük bir hoşgörü ve huzur ortamında yaşamışlardır."

Bu gerçek yüzyıllardır Türk-Ermeni ilişkilerini araştıran tarihçilerce-hatta Ermeni tarihçilerin büyük bir bölümü tarafından da- tasdik edilmektedir. Gerçekten de Osmanlı yönetimi farklı dillerde konuşan, farklı dini görüşleri olan ve farklı etnik kökenlere sahip çok sayıda milleti asırlar boyunca hoşgörü içinde yönetmeyi başarmış çok güçlü bir devlettir. Zaten dört kıtada kurduğu güçlü imparatorluğun temelinde de İslam ahlakının getirdiği bu büyük hoşgörü, adaletli ve barışçıl tutum yatıyordu. Peki yıllardır Türkiye'nin önüne farklı vesilelerle getirilmeye çalışılan bu sözde soykırım konusunun aslı neydi? Asırlar boyunca barış içinde ve kardeşçe yaşayan Türk-Ermeni halkları arasında nasıl bir ilişki vardı? Ne olmuştu da Osmanlı yönetimi tarafından "millet-i sıdika" ünvanına layık görülen Ermeni toplulukları sadakatları sorgulanan bir halk haline gelmişti?

Ortaya atılan iddiaları anlayabilmek ve sağlıklı bir değerlendirme yapabilmek için Ermenilerle Türklerin ortak tarihlerini incelemek gerekir. Çünkü bu iki kardeş halkın tarihlerinin kesiştiği noktadan günümüze uzanan bin yıllık dönemin incelenmesi, iddiaların cevabını da kendiliğinden ortaya koymaktadır.

Ermenilerle Türklerin tarihlerinin kesiştiği nokta

Türkiye içinde bulunduğu jeopolitik ve jeostratejik konum dolayısıyla tüm dünyanın dikkatini çeken bir ülkedir. Asya ve Avrupa kıtaları arasında bir köprüdür, Karadeniz'i Akdeniz'e bağlayan boğazlara sahiptir, Ortaasya, Ortadoğu ve Kafkasya'daki doğal enerji kaynaklarının kesiştiği bir noktadadır. Geçmişte Osmanlı İmparatorluğu, günümüzde ise Türkiye Cumhuriyeti bu kritik konumu nedeniyle çeşitli ülkelerin ilgi alanı olmuş, plan ve entrikaların hedefi haline gelmiştir. Türkiye üzerindeki planlarını uygulamak isteyen ülkeler, bu hedeflerine ulaşmak için türlü yollara başvurmuşlardır. Osmanlı imparatorluğu içinde huzur içinde yaşayan azınlıkları yönetim aleyhinde kışkırtmış, kendi hedeflerini gerçekleştirmek için onları kullanmışlardır. Ermeniler de bu halklardan biridir. Özellikle de Rusya ve İngiltere Ermenileri kendi hedefleri uğrunda bir piyon gibi kullanmışlardır.

Ancak asırlardır süregelen Türk-Ermeni ilişkilerini, sadece 1. Dünya Savaşı yıllarındaki kısa dönem çerçevesinde değerlendirmek çok sağlıklı olmaz. Çünkü Ermenilerle Türklerin dostlukları bin yıl öncesine kadar uzanmaktadır.

Bugün Ermenilerin öne sürdükleri sözde soykırım senaryosunun temeli Doğu Anadolu topraklarının Ermeni anayurdu olduğu iddiasına dayanmaktadır. Buna senaryoya göre Türkler, Selçuklular ve Osmanlılar ile başlayarak Ermeni topraklarını işgal etmişler ve her zaman zulmetmişlerdir. Hatta bu zulüm hala devam etmektedir. Ancak Türk-Ermeni ortak tarihini incelemek bu iddiaların tamamen asılsız olduğunu delilleriyle ortaya koymaktadır. Üstelik Ermeni halkının da 1. Dünya Savaşı'na kadar böyle bir iddiası olmamıştır. Öncelikle, Doğu Anadolu topraklarının Ermeni anayurdu olduğu iddiası tarihi gerçekleri yansıtmamaktadır. Ermenilerin bir zamanlar toplu olarak oturdukları bölge tarihin kaydettiği dönemlerde MÖ 521'den 344'e kadar bir Pers vilâyeti, 344'den 215'e kadar Makedonya İmparatorluğunun bir parçası, daha sonra sırasıyla Selefkilere tâbi bir vilâyet, Roma İmparatorluğu ile Partlar arasında sık sık el değiştiren bir bölge, Sasani vilâyeti, daha sonra da bir Bizans vilâyeti olmuştur. Bu toprakların 7. yüzyıl sonlarından itibaren sahibi Emevilerdir. Onlardan sonra 10. yüzyıl sonlarına kadar Abbasilerin elinde kalmış, 10. yüzyılın sonlarına doğru Anadolu'nun tamamına Bizans İmparatorluğu yeniden hakim olmuştur. 10. yüzyıldan itibaren de bölgeye Türkler gelmişlerdir. Ermeniler çok eski tarihlerden beri bölgede varlığı devam eden, medeni ve kadim bir millettir. Ancak tarih boyunca çeşitli egemenlikler altında yaşamış, hiçbir zaman bağımsız ve sürekli bir devlete sahip olamamışlardır. Dolayısıyla Doğu Anadolu'nun bir Ermeni anayurdu olduğu iddiası gerçeklerle örtüşmemektedir. Bu husus Ermeni tarihçi Kevork Aslan'ın şu sözleriyle de doğrulanmaktadır:

"Ermeniler derebeylikler halinde yaşamışlardır. Birbirlerine vatan hisleriyle bağlı değildirlir. Aralarında siyasi bağlar yoktur. Yalnızca yaşadıkları derebeyliklere bağlıdırlar. Vatanseverlikleri de bu nedenle bölgeseldir. Birbirleriyle bağlarını siyasi ilişkiler değil, dilleri ve dinleri oluşturur." [1](#)

Ermeniler en büyük zulmü Bizans İmparatorluğunun yönetimi altında yaşarken görmüşlerdir. Bu konu ile tarihçiler tarafından da sıkça dile getirilmiştir. Ünlü Ermeni tarihçisi ve aynı zamanda Urfalı olan Mateos halkın buralardan sürüldüğünü, evlerinden zorla çıkarıldıklarını ifade etmektedir. Mateos "İki yıl sonra (993-994) büyük Roma dükü, büyük bir ordu ile beraber Ermenilere karşı yürüdü, Hristiyanların üzerine atılıp onları kılıçtan geçirdi ve esaret altına aldı. O, zehirli bir yılan gibi her yere ölüm götürdü ve böylelikle, dinsiz milletlerin yerini tutmuş oldu" sözleriyle Bizanslıların Ermeni halkına karşı uyguladığı şiddeti dile getirmiştir.

10. yüzyıl Bizans yönetiminde iç karışıklıkların yaşandığı ve istikrarın bozulduğu bir dönemdir. İşte bu karışık dönem içinde Selçuklular Anadolu topraklarına girmişlerdir. 26 Ağustos 1071 tarihinde, Malazgirt yakınında, Van Gölü'ne yakın bir yerde Bizans İmparatorunun ordusunu bozguna uğratan Alparslan sayesinde Türkler Anadolu'ya adım atmış ve Ermenilerin çok büyük sevinç gösterileriyle karşılanmıştır. Tarihçi Mateos Selçukluların Ermenilere karşı tavrını "Melikşah'ın kalbi Hristiyanlara karşı şefkat ve iyilikle doluydu. İsa'nın evlatlarına çok iyi davrandı. Ermeni halkına refah, barış ve mutluluk getirdi" sözleriyle ifade eder.[2](#) Mateos, Sultan Kılıç Aslan'ın ölümünden sonra ise şunları yazmıştır:

"Kılıç Aslan'ın ölümü Hristiyanları yasa boğmuştur. Zira bu Sultan yüksek karaterli ve hayırsever bir insandı."

Yukarıdaki ifadelerden de açıkça anlaşıldığı gibi Selçuklu Türkleri, Ermenilere çok büyük bir hoşgörü göstermiş, onların dinlerini, törelerini ve sosyal yaşantılarını korumalarını sağlamıştır. Bu anlayış, Anadolu Selçukluları döneminde de devam etmiştir. Ermeni tarihçi Asoghik'in "Ermeniler, Bizans'a olan düşmanlıkları nedeniyle, Türklerin Anadolu'ya gelmesine sevinmişler, hatta Türklerle yardım etmişlerdir" şeklindeki sözleri bu gerçeği doğrulamaktadır.

Selçukluların ilerlediği topraklar, üzerinde diğer kavimlerin yanı sıra Ermenilerin de yaşadıkları Bizans topraklarıdır. Yani Selçuklular herhangi bir Ermeni devletine ya da prensliğine karşı savaşmamış, onların topraklarını ele geçirmemiş, karşılarında düşman olarak sadece Bizanslıları görmüşlerdir. Bunun dışında öne sürülecek her türlü iddia tarihi gerçekler karşısında yaşayamayacaktır. Üstelik tarih, Ermenilerin Bizans zulmüne karşı Selçukluların yanında yer aldıklarını, onlara yardım ettiklerini ortaya koymaktadır. Ortada Türk-Ermeni çatışması değil, asırlar sürecektir olan bir kardeşlik yolunda atılan ilk adımlar vardır.

Ermeniler Osmanlı Topraklarında Aradıkları Hoşgörü, Güvenliği ve Barışı Bulmuşlardır

Ermeniler, Osmanlı Devleti'nin ilk kuruluş yıllarında bazı küçük devlet ve beyliklere bağlı bir şekilde hayatlarını devam ettirmişlerdir. Osmanlılarla ilk ilişkileri ise Osman Gazi döneminde başlamıştır. Osman Gazi 1324 yılında Bursa'yı merkez yaptıktan sonra, Kütahya'da yaşayan Ermenileri ve ruhani reislerini buraya nakletmiştir. Bu güçlü ilişki Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerine kadar hiçbir kesintiye uğramadan devam etmiştir. Özellikle de Fatih Sultan Mehmet'in 1453 yılında İstanbul'u almasıyla başlayan dönem, Ermeniler için adeta bir altın çağ olmuştur.

Fatih Sultan Mehmet kendi talebi ile Ermenilerin Bursa'daki ruhani reisi Hovakim'i İstanbul'a getirtmiş, Rum Patrikliği'nin yanında, bir de Ermeni Patrikliği'ni 1461'de kurdurmuştur. Patrik, padişahın fermanıyla Ermeni cemaatinin lideri ilan edilmiş ve Ermeniler tamamen onun yönetimine bırakılmıştır. Bu dönemden sonra çeşitli ülkelerden İstanbul'a büyük bir Ermeni göçü yaşanmış, İstanbul'da güçlü bir Ermeni topluluğu oluşmuştur. Yavuz Sultan Selim'in Güney Kafkasya ve Doğu Anadolu'yu fethetmesiyle birlikte, buradaki Ermeniler de İstanbul'daki cemaatin bünyesine dahil olmuş, İstanbul Patrikliği'ne bağlanmışlardır. Osmanlı yönetimi boyunca Ermeniler dinsel, siyasal, ekonomik ve kültürel açıdan çok büyük bir özgürlük yaşamışlardır.

Bu büyük hoşgörü ve iyi niyet Fatih Sultan Mehmet'ten sonra da devam etmiştir. Diğer gayrimüslim toplulukların olduğu gibi, Ermenilerin de dini ve toplumsal işlerine kesinlikle karışılmamıştır. Ermeniler gerek yönetimde, gerek sanat alanında, gerekse ticari hayatta çok önemli bir yer edinmişler ve toplumun en müreffeh sınıfı haline gelmişlerdir. Osmanlı Devleti'ne sadakatleri, güvenilir olmaları, iyi niyetli tavırları, Türk adetlerini benimsemeleri, hatta iyi Türkçe konuşmaları, Ermenilerin devlete ait resmi veya özel işlere atanmalarına sebep olmuştur. Ermenilerin Osmanlı yönetiminden memnuniyetleri geçtiğimiz yıl, yani Osmanlı'nın 700. kuruluş yılında, İstanbul Ermeni Patrikhanesi 538. doğum günü kutlanırken de çeşitli şekillerde ifade edilmiştir. Türkiye Ermenilerinin 84. Patriği II. Mesrob bu törenler çerçevesinde 22 Mayıs 1999 tarihinde yapılan bir törende duygularını şu şekilde ifade etmişti:

"... Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethinden sekiz yıl sonra, 1461'de Batı Anadolu'daki Ermeni Episkoposluğunu çıkardığı bir fermanla İstanbul Patrikliği'ne dönüştürmesi Fatih'in ve Osmanlı Sultanlarının gelecek vizyonu ve diğer dinlere gösterdiği hoşgörünün çok açık bir örneğidir. Tarihte bir dine mensup bir hükümdarın başka bir dinin üyeleri için ruhani riyaset makamı tesis etmesi, ne Fatih'ten önce, ne de sonra görüldü... Yeni bir binyıla girerken dünyada yaşanan gerginlikleri, özellikle yakın çevremizdeki savaş ortamını gözönünde bulunduracak olursak, 538 yıl önce gerçekleşen bu olayın değerini, dinler ve kültürler arası hoşgörünün önemini, sanıyorum daha iyi kavrayabiliriz..."

Patrik II. Mesrob'un bu sözleri aslında Türk-Ermeni ilişkilerinin gerçek boyutunu da gözler önüne sermesi bakımından çok önemlidir. Çünkü gerçekten de Osmanlı hoşgörüsü dünyada eşi benzeri olmayan, çağlar üstü bir yaklaşımı ifade etmektedir.

Ermeni sorunu Rusya ve İngiltere'nin tahrik ve vaatleriyle ortaya çıkmıştır

Selçuklu ve Osmanlı yönetiminin Ermenilere karşı hoşgörülü tutumunu dikkatle inceleyen bir kişi, bugün oluşan gerilim karşısında doğal olarak şaşkınlığa düşer. Gerçekte ise bu gerilim yazının başlarında da ifade ettiğimiz gibi kimi ülkelerin bilinçli kışkırtmaları ve sahte vaatleri sonucunda ortaya çıkmış, zaman içinde gelişmiş ve bugünkü halini almıştır.

Gerçekte Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanma süreci, imparatorluk içindeki azınlıkların rahatsızlıklarından değil, Fransız Devrimi'nin doğurduğu bağımsızlıkçı ideolojilerden kaynaklanmıştır. Bir başka deyişle Osmanlı azınlık isyanlarının hepsi temelde "dış kaynaklı"dır. Bu isyanların sonuncusu sayılabilecek olan Ermeni bağımsızlık hareketleri de bu kuralı teyid eder.

Ermeni Sorununun ilk ortaya çıkışı Osmanlı devletinin zayıflamasıyla aynı tarihlere rastlar. 1877-1878 yıllarındaki Rus harbini Osmanlı'nın kaybetmesinin ardından, Trabzon'a kadar olan bölge Rusya'nın yönetimine geçmiştir. O döneme kadar Osmanlı tebaası olan ve huzur içinde hayatlarını devam ettiren Ermeniler, bağımsız bir devlet kurma vaatleriyle kışkırtılmış ve Rus askerleriyle işbirliğine girip, Türklere karşı savaşmışlardır. Dolayısıyla bu dönemden sonra Rus-Ermeni ilişkileri, Türk-Ermeni ilişkileri üzerinde belirleyici bir rol oynamıştır.

Osmanlı Devleti'nin zayıflaması dışarıdan yapılan müdahaleleri de artırmıştır. Osmanlı topraklarını kendi aralarında paylaşma niyetinde olan İngiltere, Fransa gibi ülkeler, imparatorluk içine soktukları provokatörler vasıtasıyla Ermenileri Osmanlı yönetimine karşı kışkırtmaya çabalamışlardır. Bu çabalar zaman içinde sonuç vermiş, oluşturan teşkilat ve komiteler, Ermeni cemaatini Osmanlı'nın Müslüman tebasına karşı tahrik etmiştir. Çıkarılan isyan hareketlerinde iki toplum da çok fazla kayıp vermiş, iki kardeş halk birbiriyle savaşır hale gelmiştir.

Ancak sorun 1. Dünya savaşı sırasında Ermenilerin düşman tarafında yer almalarıyla daha da kalıcı hale gelmiştir. Yıllar boyunca Türklerle aynı cephede yer alan Ermeniler, İtilaf Devletleri'nin tahrik ve vaatleriyle yıllarca huzur içinde yaşadıkları Osmanlı topraklarını düşmanla birlik olup, yağmalamaya girişmişlerdir. Bu girişimlerde Rusya çok önemli bir rol oynamıştır. Çünkü dönemin Çarlık Rusyası Osmanlı Devleti'nin topraklarını kendine genişleme alanı olarak görmüş ve Osmanlı Hristiyan cemaatini kendi himayesi altına almayı hedeflemiştir. Bu amaçla da gerek Balkanlardan gerekse Kafkaslardan Osmanlı topraklarına girmeye çalışmıştır. İngiltere'de aynı şekilde Doğu Anadolu topraklarının kendi kontrolünde kalmasını istemiştir.

Rusya ve İngiltere'nin Doğu Anadolu'daki çıkarları Ermeni toplumunun Osmanlılara karşı kullanılması üzerine kuruluydu. Bu gerçek şu ana kadar pekçok Batılı ve Ermeni tarihçi tarafından da dile getirilmiştir. Ancak Osmanlı yönetiminden hiçbir şikayeti olmayan ve barış içinde yaşayan halk üzerinde bu girişimler ilk başlarda etkili olmamış, kurulan teşkilatları büyük bölümü zaman içinde yokolup gitmiştir. Osmanlı toprakları içinde başarılı olamayınca, bu kez farklı ülkelerde Ermenistan hayalini gerçekleştirmek için teşkilatlar kurulmuştur. Bu komiteler dışarıdan aldıkları destekle halkın büyük bölümü üzerinde etkili olmayı başarmışlardır. Ermeni propagandasının bugünkü önde gelen kişilerinden Louise Nalbantyan kurulan bu komitelerin amacını "Ermeni halkının duygularını harekete geçirmek için tahrik ve teröre ihtiyaç vardı. Halk, düşmanlarına karşı kışkırtılacak ve aynı düşmanın misilleme faaliyetinde yararlanılacaktı... Komite, Osmanlı hükümetini terörize etmeyi amaçlıyordu" şeklinde tanımlıyordu. ³ Yani Anadolu'da isyanlar çıkartmak için yabancı devletler tarafından kışkırtılan Ermeniler kendilerine yöntem olarak "terörü" seçmişlerdi. Bu komitelerin kurulmasını takip eden yıllarda Anadolu'nun dört bir yanında isyanlar çıkartılmıştır. İsyanlarda pekçok masum insan hayatını kaybetmiş, bu isyanlar nedeniyle Anadolu topraklarında gerçek manada bir huzur sağlanamamıştır.

1. Dünya Savaşı'nın başlaması Ermeni isyancılar tarafından büyük bir fırsat olarak görülmüştür. Savaş başlamadan önce Osmanlı Devleti'nin yanında yer alacakları vaadinde bulunan Ermeniler, kısa süre sonra bu vaadlerinden dönmüşlerdir. Rus devletinin saflarında yer almış, Osmanlı'ya karşı savaşmışlardır. Taşnak komitesinin örgütüne verdiği şu talimat Ermenilerin savaş sırasındaki politikalarını çok iyi ifade etmektedir:

"Ruslar sınırı geçtiklerinde ve Osmanlı orduları geri çekilmeye başladıklarında her yerde isyanlar çıkarılmalı, Osmanlı orduları bu suretler iki ateş arasına alınmalıdır. Osmanlı ordularının ilerlemesi halinde ise Ermeni askerler silahlarıyla birlikte kıtalarını terk edecek ve çeteler teşkil edip, Ruslarla birleşeceklerdir." [4](#)

Savaş başladığında tüm bu talimatlar uygulamaya geçmiş, Osmanlı ordusuna ve sivil Müslüman ahaliye karşı türlü saldırılar gerçekleştirilmiştir. Sadece Türkler hedef alınmamış, Rumlar, Museviler ve bu politikayı desteklemeyen Ermenilere karşı dahi saldırılar düzenlenmiştir.

Bu sırada Osmanlı devleti İngiliz ve Fransız ordularıyla türlü cephelerde savaşıyordu. İsyanların devam etmesi ve Anadolu'nun giderek daha da karışması üzerine Osmanlı hükümeti önce Ermeni Patriği, mebusları ve önde gelenlerini çağırarak Ermenilerin Müslümanları katletmeye devam etmeleri halinde gerekli önlemleri alacağını bildirmekle yetinmiştir. Ancak bu barışçıl tavır bir sonuç vermeyince 24 Nisan 1915'de Osmanlı devleti isyanları örgütleyen tüm Ermeni komitelerini kapatmış ve yöneticilerinden 235 kişiyi devlet aleyhinde faaliyette bulunmak suçundan tutuklatmıştır. Bu kararla Osmanlı hükümeti benzer tehlikelerle karşılaşan tüm ülkelerin almakta tereddüt göstermeyeceği bir önleme başvurmuştur. Pek çok cephede devam eden savaşta başarılı olmanın ancak içte huzurun ve birliğin sağlanmasıyla mümkün olacağı açıktır.. Bu nedenle de savaş bölgeleri yakınlarındaki Ermenileri daha güneydeki Osmanlı topraklarına, Suriye'ye tehcir etmiştir. [5](#)

Bu tehcir (göç ettirme), bir soykırım ya da bir katliam değil, güvenlik nedeniyle bir grubun başka bir toprakta ikamete mecbur edilmesi yönünde alınmış bir tedbirdir. Düşmanla işbirliği yapan ve ülkenin birliğine zarar veren bir topluluğun zararlı faaliyetlerinin engellenmesi amacıyla alınmış son derece akılcı bir karardır. Kaldı ki Osmanlı devleti bu tehcir esnasında Ermenilerin mağdur kalmamaları için türlü tedbirler almıştır. Osmanlı Bakanlar Kurulu'nun 30 Mayıs 1915 tarihli kararı Osmanlı yönetiminin bu konudaki adaletini gözler önüne sermektedir. Bu kararda, Ermeniler canlarının ve mallarının korunmasını, göçmen ödeneğinden geçimlerini sağlayabilmeleri için yardımın yapılmasını, ihtiyaçlarına göre mal ve toprak dağıtılmasını, hükümet tarafından evler yapılmasını, alet ve teçhizat temin edilmesini, yiyecek ve diğer ihtiyaçlarının sağlanmasını, sağlık durumlarının hergün doktorlar tarafından kontrol edilmesini, hasta, kadın ve çocukların trenle gönderilmesini ve alınması gereken daha pek çok önlemleri emirler yayınlamıştır. Ayrıca, tehcir sırasında Ermenilere karşı herhangi bir saldırıda bulunanların tevkif edilerek, Divan-ı Harp Mahkemesine sevk edilmesi ve en ağır şekilde cezalandırılmaları karara bağlanmıştır. Ortaya çıkan can kayıpları ise, savaş sırasındaki çarpışmalar, isyanları önleme girişimleri ve günün koşulları gözönünde bulundurularak değerlendirilmelidir. Savaşın zor şartları altında ve Osmanlı hükümetince kontrol edilemeyen bazı fanatiklerin saldırıları neticesinde çok sayıda Ermeni hayatını yitirmiştir. Ancak bu elbette bir soykırım değildir. Bu gerçek dışı iftira, o yıllarda Osmanlı Devleti ile savaş halinde olan İngiliz ve Fransızlar tarafından bir propaganda malzemesi olarak ortaya atılmış ve günümüze kadar da yine benzeri siyasi amaçlarla taşınmıştır.

Kısacası Osmanlı Devleti tarafından Ermenilere karşı bir soykırım gerçekleştirildiğini iddia etmek, tarihi gerçekleri saptırmaktır. Bugün Ermenistan'ın yaptığı da gerçekleri saptırmaktan başka birşey değildir.

Ermenistan Devleti'nin politikasını kimler yönlendiriyor?

Petrosyan

Ermenistan SSCB'nin dağılmasının ardından, bağımsızlığını ilan ederken ilerleyen yıllarda nasıl bir dış politika izleyeceği konusunda da ipuçları vermişti. Gerek Egemenlik Bildirgesi'nde, gerekse anayasasında "Ermeni soykırımı" konusuna sıkça vurgu yapılmış, Doğu Anadolu bölgesine yönelik niyetler açıkça ifade edilmişti. Bilindiği gibi Türkiye, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra kurulan tüm yeni cumhuriyetleri hemen tanıdı. Bunların arasında Ermenistan da vardı. Ancak Türk hükümeti Ermeni yönetiminin sergilediği ters tutum ve Ermenistan'ın Azerbaycan işgali nedeniyle bu ülkeyle ticari ilişkiye girmemeyi tercih etti. Özellikle de Ter Petrosyan sonrası iktidara gelen Koçaryan'ın sertlik yanlısı tutumu Türkiye'nin bu politikasında bir değişiklik yapmamasında çok etkili oldu.

Zaten Ermenilerin amacı Türk hükümeti ile bir uzlaşma sağlamak değil, Türkiye'ye karşı önce ABD'nin daha sonra da Avrupa'nın desteğini almaktı. Bu nedenle de soykırım iddiası konusundaki propaganda ve lobi çalışmaları artarak devam etti. ABD'de ve İtalya başta olmak üzere pek çok Avrupa ülkesinde bu konuda türlü girişimler yapıldı, pek çok yöntem izlendi. ABD'de bu sene başlattıkları ataklarını seçimlere denk getirmeleri de bu yöntemlerden biriydi. Ermeniler oy güçlerini kullanarak, Amerikan yönetimini zora sokmaya çalıştılar. Bu faaliyetler diasporada olan Ermeniler tarafından yürütülse de, işin arkasında olan gerçekte Ermenistan yönetimidir.

Ermenistan Parlamentosu, 6 Aralık 1989'da aldığı bir kararla Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki 16 Mart 1921 tarihli Kars Anlaşmasını feshetmiştir. Türkiye ile Sovyetler Birliği ve bununla birlikte Türkiye ile Ermenistan Cumhuriyeti arasındaki sınırları çizen bu anlaşmanın feshi, Erivan'ın Türkiye ile halihazır sınırlarını tanımak istemediğine ve toprak taleplerine zemin hazırladığına işaret etmektedir. Zaten gerek Koçaryan gerekse diğer Ermeni yöneticiler sözde "Batı Ermenistan'ın işgal altında olduğunu " sık sık ifade ediyorlar.

Kocharyan

Ancak geçmişte olduğu gibi bugün yaşananların arkasında da Rusya'nın varlığını asla görmezden gelmemek gerekir. Çünkü bu bölgede yaşanan her türlü karışıklık, Rusya'nın çıkarına olmaktadır. Rusya Kafkasya'da güçlü bir istikrarı ve sorunların hallini kesinlikle istememektedir. Sorunların devamı Moskova'nın bölgedeki nüfuzunu muhafaza etmesine imkan vermektedir. Olası bir Türkiye-Ermenistan yakınlaşması Rusya'nın Kafkasya'daki son kalesini kaybetmesi demektir. Moskova'nın böyle bir gelişmeye izin vermesi kesinlikle mümkün değildir. O nedenle Ermenistan cephesinden yapılan her olumsuz girişimin, düşmanca yaklaşımın altında aynı Osmanlı Devleti'nin son yıllarında olduğu gibi Rusya'nın da etkisi olduğunu bilmek gerekir. Sorun Ermeni ve Türk milletleri arasında yaşanan bir sorun değil, çeşitli ülkelerin ulusal çıkarları çevresinde dolaşan bir çıkmaz halini almıştır. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, Türkiye Ermenilerinin tasarısı karşısındaki Türk yanlısı tutumu bu gerçeği açıkça ortaya koymaktadır.

Ayrıca önemle vurgulanması gereken husus ise tasarının son anda iptal edilmesinin, bu konunun hallolduğu anlamına gelmediğidir. Bu yönetimin son dakika müdahalesi ile engellenen tasarısı önümüzdeki dönemlerde tekrar gündeme getirilecek, belki bu tasarıya diğer hükümetlerden daha fazla önem veren bir yönetimle karşılaşacaktır. O nedenle hiçbir şekilde bu konunun boş bırakılmaması, tasarının engellenmesi için yapılacak olan çalışmaların asla hızını kaybetmemesi çok önemlidir. Türk hükümetince tasarının oylanması sırasında gösterilen kararlı tutumun devam ettirilmesi, Batılı ülkelere Osmanlı gerçeğinin delilleriyle anlatılması, bu konuda uluslararası bir kültürel çalışma yürütülmesi, önümüzdeki yıllarda tasarının gündeme gelmesini şimdiden engelleyecektir. Devlet-i Ali Osmaniye hakimiyetinde asırlar boyunca huzur içinde yaşayan kardeş Ermeni ve Türk halklarının tekrar aynı kardeşliği sağlamaması için hiçbir engel yoktur. Yeter ki gerçekler tüm açıklığıyla dünyaya anlatılsın ve karşılıklı hoşgörü için gereken adımlar atılsın!

Dipnotlar

1-ASLAN, Kevork; L'Arménie et les Arméniens, İstanbul, 1914 [↑](#)

2-Urfalı Mateos, (Mathieu d'Edesse), Chronicles, No:129 [↑](#)

3-Nalbantyan, Louise, Armenian-Revolutionary Movement, University of California Press, 1963, sayfa 110-111 [↑](#)

4-Mehmet Hocaoglu, Tarihte Ermeni Mezalimi ve Ermeniler, İstanbul, 1976, s. 570-571 [↑](#)

5-Dokuz Soru ve Cevapta Ermeni Sorunu, Dış Politika Enstitüsü, Ankara 1989, s.23. [↑](#)